

dem k popularizačnímu poslání vydaného rukopisu upustil M. Válka od připojení vlastních komparačních poznámek k písním; srovnávací dodatky k notovaným záznamům se v autografu vyskytují spíše ojediněle. Přehlednosti v materiálu sbírky významně napomáhá přiložený abecední seznam písní; editor opatřil publikaci rovněž slovníčkem regionálních výrazů vázících se k publikovaným textům.

Vydání rukopisné sbírky J. Čapky Drahlovského je záslužným počinem a lze jen souhlasit s myšlenkou editora, že umožnilo zpřístupnění cenného folklorního materiálu, užitečného v několika oblastech. Publikace je hodnotná pro účely etnologického i etnomuzikologického studia, současně však nabízí možnosti zájemcům o poznání lidové kultury a její uplatnění v činnosti folklorních souborů, školy i rodiny. A v oživení zaznamenaných zvykoslovných projevů či písní spočívá největší přínos knihy.

J. Kučerová

* K vydání připravil Miroslav Válka. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 187 s.

V Drážďanech vyšla kniha brněnského germanisty*

Nestává se příliš často, že původní práce brněnského literárního vědce vyjde ve Spolkové republice Německo. Už proto je třeba na knihu germanisty Romana Kopřivy upozornit. Kopřiva, odborný asistent Ústavu germanistiky, nordistiky a nederlandistiky na Filozofické fakultě MU, vydal jako 29. svazek renomované vědecké edice *Arbeiten zur Neueren deutschen Literatur* obsáhlou monografii, jejíž název v překladu zní *Internacionalismus básníků – Pohledy na vzájemné literární vztahy mezi Reinerem Kunzem a Janem*

Skácelem. S několika exkurzy do světové literatury. Jde o přepracované a aktualizované znění Kopřivovy doktorské disertace.

Kniha s fotografickými portréty obou básníků na přebalu i vazbě má s obsáhlým seznamem literatury téměř 390 stran. Jana Skácela (1922–1989), dnes už klasika české moderní poezie, není třeba představovat, ale také Reiner Kunze (nar. 1933) je u nás dobře známý. České překlady jeho veršů vycházejí už více než padesát let. K prvním překladatelům Kunzeho děl patřili liberecký Luboš Příhoda a Ludvík Kundera. Velký dvojjazyčný soubor veršů *Jako věci z hlíny*, který ze své tvorby uspořádal sám Kunze, vydala v roce 1997 Milena Fucimanová. Většinu veršů Fucimanová také sama přeložila, ale v knize jsou i překlady Ludvíka Kundery, Milana Kundery a Jana Skácela. Kunze dnes patří k nejvýznamnějším žijícím německým básníkům a všechny jeho sbírky – ale také například knížka deníkových záznamů *Am Sonnenhang* – byly přijaty s velkým zájmem čtenářů i kritiky. Kunze vystudoval a do roku 1977 i působil v bývalé Německé demokratické republice, patřil však ke kritikům tamější kulturní politiky a v roce 1968, aby vyjádřil svůj nesouhlas s okupací Československa tzv. bratrskými armádami, vystoupil ze Sjednocené socialistické strany (SED). Byl ovšem dlouhou dobu sledován agenty známé Stasi, musel se vzdát místa na univerzitě v Lipsku a nakonec požádal o možnost vystěhovat se do západního Německa. Dnes žije v Erlau blízko Pasova. Druhou chotí Reinera Kunzeho se v roce 1962 stala zubní lékařka Elisabeth Littnerová, která pochází z německo-české rodiny ze Znojemska a díky níž se Kunze nejen naučil česky, ale získal také úzký vztah k české kultuře a literatuře. Nějakou dobu žil se svou ženou v severních Čechách a osobně se seznámil s mnoha českými spisovateli působícími v Ústí nad Labem, Liberci a Praze. V jeho

básních se často objevují české motivy a nedílnou součástí jeho díla tvoří překlady z českých básníků. Byl by to dlouhý výčet jmen – objevují se v něm mj. Machar, Toman, Holan, Seifert, Mikulášek, Bartušek a Šiktanc, ale především právě Jan Skácel. V Kunzeho kongeniálním německém přebásnění (sám užívá slovo *Nachdichtung*) vyšly v Německu už dva samostatné svazky Skácelových veršů. Jak konstatuje i Kopřiva ve své knize, Skácel také významně ovlivnil Kunzeho vlastní básnickou tvorbu. Francouzské skácelovské překlady Philippa Jaccotteta vznikly přes němčinu, prostřednictvím přebásnění Reinerja Kunzeho.

Dr. Roman Kopřiva, Ph.D. (nar. 1964) studoval v Brně, v Jeně a ve Vídni (kde k jeho učitelům patřil i známý prof. Wendelin Schmidt-Dengler), se dílem Reinerja Kunzeho zabývá už dlouho, a když byli Ludvík Kundera a Reiner Kunze v roce 2002 v Berlíně vyznamenáváni cenou za zásluhy o česko-německé kulturní porozumění, byl Kopřiva jedním ze slavnostních řečníků: přednesl osobitě napsané *Laudatio* na R. Kunzeho.

Kopřivova dražďanská kniha není dílo popularizační a nezaměřuje se na životopisné nebo kulturněhistorické podrobnosti. Obsahuje detailní analýzu Kunzeho překladů ze Skácela (občas autor přihlíží i k jiným překladům ze Skácelových děl do němčiny), při čemž se autor opírá především o metodologii ruského formalismu a českého strukturalismu, o práce vědců, jako byli Roman Jakobson, Jan Mukařovský, Jiří Levý a Miroslav Červenka. Značnou část knihy zabírají ukázky ze Skácelova díla v češtině, provázené ovšem i Kunzeho překladem – a Kopřiva na těchto dobře zvolených ukázkách demonstruje Kunzeho techniku překladu a to, jaké výrazové prostředky zvolil. Reiner Kunze sám píše, že cílem překladatele je vytvořit dílo sice jiné, ale básnický stejně kvalitní jako originál. Při tom se sa-

mozřejmě musí vždy počítat s rozdílným kulturním prostředím, do něhož dílo vstupuje, takže je například nutno najít ekvivalent pro Skácelovy folklorní a dialektismy (Kopřiva mluví o občasně urbanizaci Skácelových textů). Pokud jde o „zázemi“ a vztahy Skácelova díla ke světové literatuře, zmiňuje se Kopřiva o Traklovi, Raineru Marii Rilko, Goethovi, ale i o Jungově psychologii a o Husserlovi.

Práce má dvě hlavní části, z nichž první je metaforicky nazvána Zeměpis dvou sousedících básnických krajin a druhá pak Na hranici nepřeložitelného. V rámci těchto oddílů člení autor své výklady desetinným tříděním, které text zřehledňuje. U paty stránek je ještě neuvěřitelných 1294 poznámek a odkazů pod čarou. To není výtka, spíše důkaz Kopřivovy akribie. Autor všude zachází do nejzazších podrobností – např. lexikologických, etymologických či toponomastických, hledá možné vlivy atp.

V první části věnuje Roman Kopřiva pozornost struktuře básnického obrazu ve Skácelově poezii a enigmatičnosti jeho veršů a zejména pak zvukové stránce a tvaru českých veršů i jejich překladu (hlásková instrumentace, strofika, rytmus, rýmy a asonance, jejich frekvence, substituce, rýmová schémata atd.). Zvláštní kapitolu věnuje autor názvům rostlin u Skácela a v Kunzeho překladech. Nejde jen o botanické termíny – viz vedlejší významy takových názvů, jako je *boleráz* či *bojínek*. Další oddíly první části jsou věnovány mj. deminutivům a transpozici gramatických kategorií, tj. např. důsledkům toho, že slovo smrt (*der Tod*) je v němčině mužského rodu

V méně rozsáhlé, druhé části se Kopřiva mj. zabývá Skácelovým užíváním ukazovacího zájmena *to* a některými dalšími problémy, na něž naráží překladatel české poezie do němčiny.

Ve své práci čerpá germanista Kopřiva kriticky i z toho, co o Skácelovi napsali

např. Oleg Sus, Václav Černý, Zdeněk Kožmín, Jiří Opelík a Jiří Trávníček, takže jeho kniha obohacuje nejen teorii překladu z češtiny do němčiny, ale i bohemistickou literaturu o díle velkého brněnského básníka.

J. Rambousek

* Kopřiva, Roman. *Internationalismus der Dichter – Einblicke in Reiner Kunzes und Jan Skácel's literarische Wechselbeziehungen. Mit einigen Bezügen zur Weltliteratur*. Dresden: Thelem – Universitätsverlag & Buchhandel Eckhard Richter, 2013.

Redakci Universitas došlo

pokračování ze str. 30

Tomáš Pavlík a Ondřej Májek (eds.), **Proceedings of the 9th Summer School of Computation Biology. Stochastic Modelling in Epidemiology**. 10–13 September 2013. Svratka, Czech Republic. Masarykova univerzita. Brno 2013. ISBN 978-80-210-6305-1. Sborník příspěvků z letní školy matematické biologie se zaměřením na stochastické modelování v epidemiologii, která proběhla 10.–13. září 2013 ve Svratce.

Jana Chamonikolasová, Miroslav Černý a Ludmila Urbanová (eds.), **Collected Works of Jan Firbas. Volume Two (1968–1978)**. Masarykova univerzita. Brno 2013. ISBN 978-80-210-5849-1.

Profesor Jan Firbas byl jednou z předních světových osobností v oboru lingvistiky. Během svého života vydal kromě jedné knižní publikace články v rozsahu asi 1500 stran. Většina z těchto článků, vydaných v nejrůznějších časopisech a sbornících, je dosud prakticky nedostupná. Vydání souborného díla v pěti svazcích tak zpřístupní Firbasovo dílo badatelům v oboru lingvistiky. Druhý svazek představuje texty z let 1968 až 1978 a navazuje na předchozí publikaci *Collected Works of Jan Firbas Volume One (1951–1967)*, vydanou v roce 2010.

Tomáš Janík, Karolína Pešková a kol., **Školní vzdělávání: od podmínek k výsledkům**. Masarykova univerzita. Brno 2013. ISBN 978-80-210-6677-9.

Kniha je teoreticko-metodologickým příspěvkem k problematice školního vzdělávání. Jsou v ní rozpracovány teoretické rámce a výzkumné nástroje umožňující realizovat výzkumy vztahující se k podmínkám, kurikulu, aktérům, procesům i výsledkům školního vzdělávání. V jednotlivých kapitolách jsou řešena témata jako inkluze ve vzdělávání, klima třídy, kvalita učebnic, komparace kurikulárních dokumentů, motivace v procesu autoregulace učení, rozvíjení kompetence k učení, prekoncepty a miskoncepty žáků, postoje učitelů k environmentální problematice a další.

Štěpán Vrubl a kol., **Soudobé podněty v pedagogice tělesné výchovy II**. Masarykova univerzita. Brno 2013. ISBN 978-80-210-6320-4.

Další z řady monografií vydávaných Fakultou sportovních studií v rámci projektu Rozšiřování výzkumných a pedagogických kompetencí prostřednictvím spolupráce v kinantropologickém výzkumu. Vychází v tištěné i elektronické verzi.

Zdenko Regulí a kol., **Společenský význam gymnastiky, tance a úpolů**. Masarykova univerzita. Brno 2013. ISBN 978-80-210-6290-0.

Monografie zahrnuje současné trendy ve výzkumu gymnastiky, tance a úpolů z hlediska jejich společenského významu. Vzhledem k tyršovské tradici má gymnastika blízko k úpolovým disciplínám a také k tanci. Cílem monografie je analyzovat společenský význam gymnastiky, tance a úpolů.